

Ett Europaår för ungdomar 2022

2021/22:FPM14

Kulturdepartementet

2021-11-15

Dokumentbeteckning

COM (2021) 634

Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ett Europaår för ungdomar 2022

Sammanfattning

Den 14 oktober 2021 presenterade kommissionen sitt förslag till beslut om ett Europaår för ungdomar 2022. Bakgrunden till förslaget är att covid-19-pandemin och dess konsekvenser haft påtaglig negativ inverkan på ungdomars utbildning, sysselsättning och psykiska hälsa. Det övergripande målet med förslaget är att på alla nivåer belysa och stärka insatser för unga och att ytterligare uppmärksamma, stödja och samarbeta med ungdomar efter pandemin. Europaåret för ungdomar ska bland annat belysa nya framtidsutsikter och möjligheter för unga som väntas följa av den gröna och digitala omställningen. Genom informationsinsatser, konferenser och utbytande av goda erfarenheter ska Europaåret uppmuntra Europas unga att bli mer aktiva och engagerade medborgare och därigenom aktiva aktörer för förändring. Kommissionen föreslår att medlemsstaterna ska utse nationella samordnare vilka ska säkerställa att relevanta aktiviteter och resultat koordineras på nationell nivå. För att säkerställa ett snabbt genomförande föreslår kommissionen att beslut om ett Europaår för ungdomar 2022 av brådskande skäl bör träda i kraft dagen efter det att det har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning. Ordförandeskapet har aviserat att antagande av rådet förutses till slutet av december 2021.

Regeringen välkomnar syftet med att inrätta ett Europaår för ungdomar 2022 och understryker vikten av att alla ungdomar ska vara delaktiga och inkluderas i samhällsbygget utifrån sina olika förutsättningar, önskemål och behov. Regeringen understryker samtidigt vikten av att kostnadsdrivande förslag ska undvikas.

1.1 Ärendets bakgrund

I sitt tal om tillståndet i unionen den 15 september 2021 tillkännagav kommissionens ordförande Ursula von der Leyen att kommissionen skulle föreslå att 2022 ska bli Europaåret för ungdomar. Kommissionen anför att covid-19-pandemin har haft en aldrig tidigare skådad inverkan på ungdomars utbildning, sysselsättning och psykiska hälsa. Pandemins effekter och de åtgärder som åtföljt dessa har lett till avbrott i utbildning, hindrat inträdet på arbetsmarknaden och givit upphov till ökade upplevelser av isolering, ångest och depression. Samtidigt menar kommissionen att EU:s ungdomar solidariskt offrat delar av sin ungdomstid, visat prov på stor motståndskraft och bidragit till att mildra konsekvenserna av pandemin. Enligt von der Leyen behöver Europa alla ungdomars visioner, engagemang och deltagande för att bygga en bättre framtid. Mot denna bakgrund menar kommissionen att Europaåret för ungdomar 2022 ytterligare kommer att stimulera unga i Europa att vara delaktiga i unionens utveckling och samhället i stort.

1.2 Förslagets innehåll

Det övergripande målet med kommissionens förslag att inrätta ett Europaår för ungdomar 2022 är att stärka och stödja unionens, medlemsstaternas och de regionala och lokala myndigheternas insatser för att uppmärksamma ungdomarna i en värld efter pandemin genom att inspireras av ungdomarnas idéer, strävanden och visioner. Förslaget ska belysa de nya framtidsutsikter och möjligheter för unga som följer av den gröna och digitala omställningen, samt hur dessa kan användas för att motverka pandemins konsekvenser för ungdomar och samhället i stort. Europaåret ska även uppmuntra alla ungdomar, särskilt de med begränsade möjligheter, att bli aktiva och engagerade medborgare och aktörer för förändring. Detta skulle enligt förslaget innebära ytterligare insatser för att bygga upp ungas egen kapacitet att delta i samhället och stärka kapaciteten hos dem som arbetar för att företräda ungas intressen. Europaåret ska bidra till att främja möjligheter unga ges inom offentlig politik, från EU-nivå till lokal nivå, i syfte att stödja deras personliga, sociala och yrkesmässiga utveckling i en grönare, mer digital och mer inkluderande union.

Enligt förslaget ska Europaåret för ungdomar 2022 vara sektorsövergripande och bygga på alla EU:s strategier och program som syftar till att förbättra livet för ungdomar och främja ungas delaktighet. Förslaget refererar till EU:s ungdomsstrategi för 2019–2027 och de europeiska ungdomsmålen som enligt kommissionen vittnar om att många europeiska ungdomar gärna vill vara med och bestämma i vilken riktning EU bör utvecklas. I en vidare bemärkelse ska Europaåret för ungdomar gå hand i hand med genomförandet av NextGenerationEU och kommissionen säger sig sträva efter att stärka ungas roll i att göra återhämtningen efter pandemin till en drivkraft för

välbefinnande och välfärd i framtiden. För att säkerställa ett effektivt och ändamålsenligt genomförande av Europaåret ska befintliga genomförandemekanismer användas i största möjliga mån. För att optimera mervärdet ska synergieffekter och komplementaritet eftersträvas, i synnerhet mellan Europaåret och unionsprogrammen, inbegripet program med internationell utåtriktad verksamhet som särskilt riktar sig till ungdomar. Europaåret ska bygga vidare på den europeiska gröna given och andra befintliga initiativ och strategier, såsom konferensen om Europas framtid, den europeiska pelaren för sociala rättigheter och EU:s strategi för barnets rättigheter. Förslaget är kopplat till flera politikområden utöver ungdomspolitik, till exempel utbildning, sysselsättning, social inkludering, kultur och medier, idrott, hälsa, forskning och innovation, miljö och klimat, samt med unionens förbindelser med sina grannländer och olika internationella partnerskap

1.2.1 Förslag på åtgärder

För att uppnå målen med Europaåret ger kommissionen förslag på olika typer av åtgärder som kan genomföras på såväl EU-nivå som nationell, regional eller lokal nivå. Dessa förslag inbegriper bland annat konferenser och evenemang för att främja debatten om ungas utmaningar, insatser för främjandet av ungas delaktighet, samt utveckling av befintliga verktyg och kanaler som gör det möjligt för unga att nå beslutsfattare. Kommissionen föreslår vidare att aktiviteter anordnas för insamling av idéer och erfarenheter, spridande av goda erfarenheter samt att informations- och upplysningskampanjer arrangeras för att förmedla en känsla av europeisk tillhörighet och gemensamma värden. Vidare föreslås genomförandet av studier och forskning om ungdomars situation och att resultat ska spridas på europeisk, nationell och regional nivå. Kommissionen föreslår även att annan verksamhet som kan bidra till Europaårets mål får identifieras av kommissionen. EU:s institutioner och medlemsstaterna får också kunna identifiera annan verksamhet och föreslå sådan verksamhet för kommissionen. Kommissionen ska vid behov samarbeta med internationella parter och behöriga internationella organisationer och särskilt säkerställa samarbete med Europarådet, internationella ungdomsnätverk och ungdomsorganisationer.

Genom att genomföra informations- och marknadsföringskampanjer och stödja evenemang på flera nivåer hoppas kommissionen på kort sikt kunna öka medvetenheten om ungas betydelse och centrala roll i EU:s framtid. Vidare hoppas kommissionen att Europaåret på lång sikt ska ge ungdomarna förnyad motivation efter pandemin och nya möjligheter och färdigheter för att stödja deras personliga och yrkesmässiga utveckling i en föränderlig värld. Ett resultat som kommissionen förväntar sig att förslaget kommer få är att unga kommer att förvärva kunskaper, färdigheter, kompetenser, värderingar och attityder som de behöver för att kunna avancera i sin

1.2.2 Nationella samordnare

Kommissionen föreslår att medlemsstaterna ska ha ansvar för organisationen av deltagandet i Europaåret på nationell nivå. Medlemsstaterna ska enligt förslaget utse nationella samordnare för detta ändamål vilka ska säkerställa att de relevanta aktiviteterna samordnas på nationell nivå. Dessa ska också se till att ungdomar och det civila samhällets ungdomsorganisationer deltar aktivt i genomförandet av Europaårets verksamhet. Kommissionen ska sammankalla möten för de nationella samordnarna för att samordna och utbyta information om genomförandet av Europaåret i syfte att skapa synergier mellan unionens olika program och initiativ av relevans för ungdomar. Kommissionen ska även sammankalla möten med berörda parter och företrädare för organisationer eller organ på ungdomsområdet för att hjälpa till att gemensamt utforma och genomföra Europaåret på unionsnivå.

Enligt förslaget ska kommissionen senast den 31 december 2023 lämna en rapport till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om genomförandet, resultaten och den övergripande bedömningen av de initiativ som vidtagits under Europaåret.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget bedöms inte påverka nationell lagstiftning.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget är inte rättsligt bindande för medlemsstaterna och har ingen effekt på Sveriges avgift till EU. Kommissionen gör bedömningen att förslaget inte kommer ha någon påverkan på EU-budgeten och att flexibiliteten i relevanta programbudgetar är tillräcklig för att kunna planera en informationskampanj i likhet med tidigare Europaår. Kommissionen har föreslagit att åtta miljoner euro avsätts inom programmet Erasmus+ för samordning på EU-nivå. De flesta av åtgärderna kommer enligt kommissionen att stödjas genom unionens program och instrument men förslaget om inrättande av nationella samordnare kan medföra vissa kostnader för medlemsstaterna. Regeringen har under förhandlingarna anmodat kommissionen att förtydliga de nationella samordnarnas ansvar, på vilken nivå dessa ska utses samt hur dessa ska finansieras. Regeringens vägledande position är att kostnadsdrivande initiativ ska undvikas och att nya initiativ ska rymmas inom redan existerande strukturer. Regeringen analyserar fortfarande de budgetära konsekvenserna av kommissionens förslag gällande att inrätta nationella samordnare.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens syfte med att inrätta ett Europaår för ungdomar 2022 och dess intentioner att belysa och främja nya möjligheter att motverka pandemins negativa konsekvenser för ungdomar. Regeringen anser att det är positivt att den europeiska ungdomsdialogen, de europeiska ungdomsmålen, EU:s ungdomsstrategi och framtidskonferensen uppmärksammas och integreras inom flera politikområden och beslutsnivåer. Regeringen vill verka för att ungdomars kunskaper om, erfarenheter av och egna internationella samarbeten ska stärkas.

Regeringen vill understryka vikten av att alla ungdomar ska kunna vara delaktiga och inkluderas utifrån sina olika förutsättningar, önskemål och behov. Regeringen anser att ungdomars kunskaper och erfarenheter ska tas tillvara som en resurs för samhället och att dessa bör beaktas för att en hållbar och inkluderande samhällsutveckling ska uppnås. Regeringen anser att kopplingen mellan Europaåret, EU:s ungdomsdialog och framtidskonferensen tydligare bör stärkas. Regeringen verkar för att jämställdhet och hbtqi-personers rättigheter ska integreras och uppmärksammas i frågor som rör unga. Jämställdhetsperspektivets. Regeringen värnar vidare Europeiska unionens värden såsom de är definierade och fastslagna i fördraget om unionens funktionssätt.

Regeringen vill vidare understryka vikten av att kostnadsdrivande förslag ska undvikas. Detta innebär att förslag som innebär en ökad administration eller ökade kostnader för medlemsstaterna och dess myndigheter måste ske inom ramarna för den redan överenskomna budgeten. Regeringen analyserar fortfarande de budgetära konsekvenserna av kommissionens förslag.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna har under förhandlingarna varit övergripande positivt inställda till kommissionens förslag.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte skickats på remiss.

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

I fråga om rättslig grund och beslutsförfarande hänvisar kommissionen till artiklarna 165.4 och 166.4 som är relevanta för ungdomar i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Europaparlamentet och rådet beslutar i vanliga fall enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet efter att ha hört Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén. Rådet beslutar med kvalificerad majoritet. Kommissionen föreslår att beslut fattas enligt skyndsamt förfarande i december 2021. Kommissionen har i förslaget anfört att det mot bakgrund av covid-19-pandemins konsekvenser för ungdomar är lämpligt att föreskriva ett undantag från den åttaveckorsperiod som avses i artikel 4 i protokoll nr 1 om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen, fogat till fördraget om Europeiska unionen, fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Förslaget är enligt kommissionen förenligt med subsidiaritetsprincipen i artikel 5.3 i EU-fördraget och dess syfte kan inte uppnås på ett tillfredsställande sätt endast genom åtgärder från medlemsstaternas sida. Detta beror enligt kommissionen på att åtgärden särskilt syftar till att stärka ungdomarnas röst på EU-nivå för att berika det gemensamma EU-projektet och på att åtgärder enbart på nationell nivå inte kan dra nytta av den europeiska dimensionen av utbyte av erfarenheter och god praxis mellan medlemsstaterna. Kommissionen menar att medlemsstaternas aktiviteter dessutom gynnas av att EU sprider information både i och utanför EU.

Förslaget är enligt kommissionen förenligt med proportionalitetsprincipen i artikel 5.4 i EU-fördraget. Det föreslagna tillvägagångssättet bygger på befintliga program och kommunikationsverksamhet inriktad på temat för Europaåret för ungdomar 2022. Det medför enligt kommissionen inga oproportionerliga begränsningar i verksamheten hos de förvaltningar som genomför förslaget. Medlemsstaternas arbete ska stödjas och kompletteras genom EU-åtgärder. Dessutom kommer EU-åtgärderna enligt kommissionen att skapa underlag för och uppmuntra till synergieffekter och samarbete mellan medlemsstaterna, organisationer och stiftelser samt privata och offentliga företag. EU-åtgärderna går enligt kommissionen inte utöver vad som är nödvändigt för att hantera de konstaterade utmaningarna.

Regeringen anser att kommissionens motivering av förslaget enligt subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen är rimlig i dess nuvarande utförande. Förslaget har ett EU-mervärde och utgör ett komplement till åtgärder som vidtas av de enskilda medlemsstaterna eller andra aktörer.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget har under oktober och november 2021 behandlats i rådet. Den första politiska trilogien förutses till den 6 december och omröstning i Europaparlamentet är planerad till den 13 december. Beslut om undantag från åttaveckorsperioden väntas bekräftas av medlemsstaterna i december. Ordförandeskapet har aviserat att antagande av rådet är planerat till slutet av december 2021. För att säkerställa ett snabbt genomförande av Europaåret för ungdomar föreslår kommissionen vidare att beslutet av brådskande skäl bör träda i kraft dagen efter det att det har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

4.2 Fackuttryck/termer